

fen af en saadan Forsatning. Det, der er Opgaven, er at tilveiebringe en lovbunden Frihed, og Modstanderne ere altsaa de, der ikke ville Friheden, og de, der ikke ville, at den skal være lovbunden. Det er denne aldeles tilfældige Alliance, som har tilveiebragt det Resultat, der tilsyneladende er kommet tilstede, og som jeg troer vil give os den største Fortrustning om, at det ikke længe kan holde Stik; det vil meget snart vise sig, at det er kun dem, der ikke ville Friheden, der ikke ville kunne gaae ind paa at faae en Forsatning, som dog altid baade i Staten og Kirken er betragtet som den Betingelse, hvorunder Friheden kan grundlægges, naar man ikke ved Frihed forstaaer en fuldkommen lovløs Tilstand. Men, affeet herfra, naar vi da spørge, hvad er det, hvorpaa man støtter denne Modstand mod Loven, da have navnlig to ærede Medlemmer af Udvalget noget stærkt udtalt sig mod Loven, fordi Menighederne ere døde; der er intet Liv i dem, Kirken ligger „im Argen“ o. s. v. Jeg skal herved kun bemærke, at dette er en høist mærkbar Maade at forsvare den bestaaende Tilstand paa. Jeg har hørt, at, naar en Tilstand angribes af dem, der attraae en Forandring deri, træder man op og siger: Nei! Tilstanden er fortræffelig, det er godt, som det er, lad os ikke gaae hen og kaste os ind i en ubekendt fremmed Tilstand; hvorimod de, der ville have Forandring, have sagt: Nei! det Bestaaende duer ikke — det har de og de Mangler — og for at faae dem afhjulpne, maae vi forsøge paa at komme ind paa det Nye. Men at forsvare den bestaaende Tilstand ved at erklære den for fuldkommen slet — og jeg har et heelt Aik fuldt af Citater fra Forhandlingerne her, hvor der er brugt de stærkeste Ord om den forfærdelige Tilstand, hvori Menighederne skulle bestinde sig — det kalder jeg ingen Maade at forsvare den paa, det kan kun styrke Duffet og Willien til at søge det Bestaaende paa en eller anden Maade forandret, saaledes at man tilveiebringer en Corporation, et Organ, der har ydre Reits hjemmel og indre Kald til at tage Bestemmelser om Kirken. Det forekommer mig virkelig, som om de Medlemmer, der give en saa mørk Stildring af den Tilstand, der skal finde Sted i Kirken — der jo ikke er en Institution, der

er stabt for et eller to Aar siden; thi da kunde man sige, at alle Frugterne endnu ikke havde udviklet sig, og at man maatte give Tid, men som idetmindste i 800 Aar har været i fuld Virksomhed, — paa en meget haard Maade bryde Staven over hele Geistligheden, saa haardt, at jeg ikke paa nogen Maade kan slutte mig dertil. Men lad nu hele dette Spørgsmaal fare, hvorledes Geistligheden for Diebliffet tænker derom — jeg betragter det som et uvæsentligt Moment — og lad os blot see, hvorledes Sagen stiller sig ligeoverfor Rigsdagen. Det er det Spørgsmaal, der foreligger, og som vi skulle bevare. Forslagsstilleren af den første Dagsorden gjorde opmærksom paa, at Spørgsmaalet har foreligger ligesiden Reformationen, og deri er jeg fuldkommen enig med ham. Det er ganske vist, at Reformatorerne vare større Theologer end Statsmænd og efterlode Spørgsmaalet om Forsatningen som en uløst Opgave; vi see, at i de Lande, hvor man har havt en levende Sands for Forsatninger, har dette Spørgsmaal vakt de største Stridigheder og de blodigste Kampe og ført til forskjellige Resultater — jeg skal i saa Henseende blot henvise til en Sammenligning mellem Skotland og England. I de Lande derimod, hvor der ikke har været en saadan Trang tilstede, og til hvilke Lande Danmark har hørt, har der ikke været nogen egentlig Kirkeforsatning, thi at Kirken hjemsalbt som en herreløs Ting til den verdslige Landsherre, at han som Pavenes Arving, som summus episcopus blev den højeste Lovgiver i Kirken, vil Ingen kunne falde en Forsatning. Det, der i Danmark skete i Kirken 1536, er det Samme som det, der skete 1660 i Staten, og saaledes stod Sagen indtil 1848 — de Herrer skulle ikke være bange for, at jeg skal gennemgaae Aarene stykkevis, jeg skal kun nævne det absolut Nødvendige. Den samme Opgave, der da blev løst for Statens Vedkommende ved Grundloven, blev for Kirkens Vedkommende forbeholdt ved Grundlovens § 80, og det er den, vi nu skulle løse. Jeg troer at kunne sige paa hele Rigsdagens Vegne, at den Forpligtelse, Grundloven har paalaagt os, vil kunne opfyldes uden store Offre fra vor Side. Vi maae have Følelsen af, at vi, hvad Kirkens